

Durmuş Hocaođlu

Modernite ve ‘‘Hristiyanlık Sonrası Avrupa’’

Yeniçađ., ‘‘Analiz’’, 04 Mayıs 2008, Pazar., s.06
‘‘Analiz’’ Sıra No: 651; 2008-042; Mayıs-02

YENIÇAĐ

Batı’da din zayıflıyor, Avrupa’da ise handiyse, elini eteğini çekiyor. Vâkıa Kilise hâlâ bir müessese olarak varlığını ve gücünü koruduğu gibi, kezâ Hristiyanlık da, Avrupalı kimliğini tâyin eden en temel üç unsurdan birisi olma husûsiyetini korumaya devam ediyor. Ancak, doktriner anlamda din, yâni kişilerin, doğruluğundan şüphe duymadan, inanç ile içten bağlandıkları akîdeler bütünü olarak Hristiyanlık, ciddî bir erozyona uğruyor, Avrupa’da ise alarm veriyor. Bu sebebe binâen, Avrupa’nın Hristiyanlıkla olan bağlantısı, artık yeni bir terim, ‘‘**Hristiyanlık Sonrası Avrupa**’’ (*Post-Christian Europe*) ile kavramsallaştırılmış bulunuyor.

Aslında hikâye çok eski: Avrupa’da Hristiyanlık Kıt’anın alt kısmından, Kuzey Akdeniz’den, yukarılara yavaş ilerledi, öyle ki, Ortaçađ’ın tam da göbeğinde dini bütün Avrupalılar Haçlı Seferlerine çıkarken, yâni XII. asırda, kuzeydeki Vikingler hâlâ Odin’e tapan putperestler idiler. Sonra Hristiyanlık buralara da geldi; XV. asırda Kıt’anın tamâmı Hristiyanlığa girmiş bulunuyordu; ama ne garip tezaddır ki aynı sıralarda Hristiyanlığın kalbi olan İtalyan çizmesinde Hristiyanlıktan çıkışın şareti demekolan Rönesans başlamıştı. Toynbee, Rönesans’ı i’tizâl (dinden uzaklaşma) olarak telâkkî eder; haklıdır bence de, çünkü herşey onunla başladı Ve sonrası mâlûm: XI. asırda Katoliklik-Ortodoksluk olarak ikiye ayrılması kesinleşen Hristiyan Âlemi (Christendom), XVI. asırda bir kere daha, Protestanlığın çıkışıyla yeni bir bölünmeye mâruz kaldı ve böylece merkezî Hristiyanlık iyice daraldı; derken, daha sonra, önce Klerikaller-Emperyaller çatışmasından galebe ile ayrılan emperyalilerin Kilise’nin takatini kesmesi geldi akabinde ve sonra Aydınlanma ve devrimler çağı sökün etti ve her birisi ile din değer kaybetmeye devam etti, fakat Fransız İhtilâli tam bir dönüm noktası teşkîl etti. Derken geliyoruz XIX. ve XX. asra ve kaybı kronikleşen bir din görüyoruz, ancak bilhassa II. Harp’ten sonra yeni dönem başlamış oldu; şu, bahsettiğimiz **Hristiyanlık Sonrası Avrupa**.

*
**

Şimdi Modernite’nin mârifetlerini ve bu Avrupa’nın ne demeye geldiğini daha iyi anlamak için aşığdaki cetvele bir göz atalım.

Ülke	Allah'a inanan	Bir ruha veya hayat kuvvetine inanan	Hiçbirine inanmayan
Türkiye	95%	2%	1%
Malta	95%	3%	1%
Güney Kıbrıs	90%	7%	2%
Romanya	90%	8%	1%
Yunanistan	81%	16%	3%
Portekiz	81%	12%	6%
Polonya	80%	15%	1%
İtalya	74%	16%	6%
İrlanda	73%	22%	4%
Hırvatistan	67%	25%	7%
Slovakya	61%	26%	11%
İspanya	59%	21%	18%
Avusturya	54%	34%	8%
Litvanya	49%	36%	12%
İsviçre	48%	39%	9%
Almanya	47%	25%	25%
Lüksemburg	44%	28%	22%
Macaristan	44%	31%	19%
Belçika	43%	29%	27%
Finlandiya	41%	41%	16%
Bulgaristan	40%	40%	13%
İzlanda	38%	48%	11%
Birleşik Krallık	38%	40%	20%
Letonya	37%	49%	10%
Slovenya	37%	46%	16%
Fransa	34%	27%	33%
Hollanda	34%	37%	27%
Norveç	32%	47%	17%
Danimarka	31%	49%	19%
İsveç	23%	53%	23%
Çek Cumhuriyeti	19%	50%	30%
Estonya	16%	54%	26%